

## ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor.  $\frac{1}{2}$  an9 cor.  $\frac{1}{4}$  4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane

 $\frac{1}{2}$  an 12 cor.  $\frac{1}{4}$  an  
6 coroane.

# Unirea

## INSERTIUNI.

Un şir garmond:

odată 14 fil., a doua

oară 12 fil., a treia

oară 10 fil.

□ □

Tot ce priveşte foaia  
să se adreseze la: Re-  
dacţiunea şi admini-  
straţiunea „Unirii”  
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marţi, Joia şi Sâmbăta.

## Pacea româno-maghiară.

În momentul, când scriem aceste, nu suntem încă în situație de a cunoaște în merit hotărârile comitetului național, întrunit Marți în Budapesta. Rapoartele publicate de ziare, deși se zic provenite din izvoare bine informate, autentice chiar, trebuie să le considerăm în mare parte, ca simple combinații, dictate de însași natura lucrului.

Ceeace ne surprinde în ziaristică este, împrejurarea, că foile maghiare scriu până acum într'un ton absolut eufemistic. Ziarele guvernamentale consideră pacea româno-maghiară de fapt acompli, iar adunarea comitetului național la Budapesta ar fi o simplă formalitate, pentru a ratifica acordul încheiat deja în aceasta materie între contele Tisza și delegații români. Ziarele opoziționale maghiare constată de asemenea faptul, stăruind cu mai multă ori mai puțină patimă asupra jertfelor, ce Tisza le-a adus pe socoteala statului național maghiar, de dragul păcii cu românii.

Cum sunt toate aceste în realitate vom ști în curând, deoarece comitetul național încă își va ținea de datorință, ca să orienteze acum publicul asupra complexului chestiilor tratate cu contele Tisza.

Acum constatăm din nou că în fața acestor evenimente, de însemnătate cum s'ar zice istorică, opinia publică românească privește cu un scepticism adorabil. Nu crede aproape nime, că se va încheia mult așteptata pace și chiar în cazul, când de dragul formei, s'ar afla acel modus vivendi de mult dorit, nu se află om, care să aibă convingerea, că o astfel de pace ar putea fi durabilă.

Cauzele acestei necredințe generală într'o apropiată pace este

împrejurarea, că opinia publică ungurească nu e pregătită, pentru a ne consuma și pe noi cu sufletul și aspirațiile noastre românești în cadrele acestui stat, iar intențiile guvernului nu sunt destul de sincere și hotărâte în aceasta privință.

Vedem cu toții cum întreagă opinia publică ungurească este adânc turburată și de încercările prim-ministrului de a sta de vorbă cu românii. Toate societățile naționale maghiare, economice, culturale, toate corporațiunile și somitățile au luat cea mai ostilă atitudine față de orice pace maghiaroromână. În partidul muncii chiar se observă anumite nuanțe de afront. Khuen Héderváry, președintele partidului muncii a încercat în câteva fraze echivoce să dezavueze pe prim-ministrul Tisza. Cu un cuvânt întreagă opinia publică ungurească, întreg aparatul public s'a pus de-a curmezișul unei apropieri româno-ungurești — afară de Tisza.

Tisza, ce-i drept, a pertractat mai departe, dar în fața unei așa enorme surescități a opiniei publice ungurești și-a traș binișor pe seamă și a ținut să declare, că din idea statului unitar național maghiar nu se va jertfi nici o iotă, iar publicul unguresc poate fi liniștit, că în ceeace privește poziția sa dominantă, nu se va altera întru nimic situația de până aci. Va să zică Tisza, visează de o pace, în urma căreia maghiarii nu vor suferi absolut nimic, în ceeace privește prerogativele lor de până acuma, iar statul național maghiar va câștiga enorm, deoarece va mai avea o columnă puternică, — pe românii împăcați. Cum se poate vorbi totuși de o pace, care nu ne dă nimic, și totuși ne mulțumește, este un rebus, pe care nu ni-l putem explica?

Nu ne putem închipui, că oare

cu ce rabulistică s'ar mai putea ajunge și la o astfel de pace, pentru realizarea căreia tot noi să aducem jertfele cuvenite. Ce lipsă am avea noi de o astfel de pace? Dacă Tisza a contemplat astfel pacea cu românii, apoi s'a înșelat amar. Dar dacă a avut de fapt intenții serioase cu împăciuirea românilor, ar fi trebuit să susțină pretenziunile noastre în fața opiniei publice ungurești cu toată hotărârea.

În fața opiniei publice falsificate și jidovite ungurești ministrul preșident e dator pur și simplu fără nici un încunjur să constate, că în Ungarie există și români, cari în cadrele statului ungar au dreptul de a-și întocmi chestiile lor naționale, economice, culturale, amăsurat trebuințelor și aspirațiilor lor proprii.

Când însă ministrul preșident declară, că patrimoniul maghiar rămâne neatins, jertfele de dragul românilor vor fi cel mult de natură efemeră, ce motiv ar mai fi atunci să mai credem în deslegarea fericită a chestiei românești? Doar nu crede d. Tisza, că delegații români vor primi o pace, care pentru noi să fie o mai rea situație ca cea de până aci?

**Intrunirea comitetului național la Budapesta.** Din Budapesta se anunță, că consfăturile comitetului național, privitor la împăcare încă nu s'au terminat. Contrar știrilor răspândite în presa străină, între membrii comitetului se observă cea mai perfectă solidaritate și unitate de idei, așa că putem aștepta cu cea mai mare încredere rezultatul final al acestor tratative, cari la timpul său vor fi date publicității.

Comunicăm și numele fruntașilor români, cari participă la aceste consfătuiri: Gheorghe Pop de Băsești, dr. T. Mihali, dr. V. Branice, dr. Marșieu, I. Lengheru, dr. V. Onișor, dr. N. Vecerde, dr. Oprean, Const. Lucaciu, R. Ciorogariu, dr. N. Șerban, dr. Ciordaș, dr. Nedelcu, dr. Erdéli, dr. St. C.

Pop, V. Goldiș, dr. Nițescu, dr. C. Brediceanu, O. Goga, dr. I. Maniu, dr. Boila, Ungureanu, dep. Damian, dr. V. Moldovan, dr. Cosma, dr. Comșa, dr. Lazar, dr. Grosda, dr. Ștef. Morar, dr. Vaida, dr. Iancu și dr. Veliciu.

**Primatele Csernoch împotriva revizuirii.** Primatele Csernoch, intervievat fiind cu privire la revizuirea bullei „Christifideles”, de către un scriitor ungar, a declarat următoarele: „Nu este adevărat, că eu aș fi declarat lui Rossi, substitutului nunciului papal din Viena, că mă învoiesc la dismembrarea diecezei de Hajdudorogh, și că aș fi făcut aceasta declarație, în numele episcopatului catolic maghiar. E adevărat, că Rossi m'a cercetat, dar vizita aceasta a fost de caracter cu totul privat, în reîntoarcerea lui Rossi dela Budapesta. În această jumătate de oră, cât am conferat, nici nu s'a făcut pomenire de *memorandul arhierelor români*. Pot să declar, că nu s'a pornit, nici o mișcare, nici din partea guvernului maghiar nici din partea scaunului apostolic, cu privire la reorganizarea unei episcopii de Hajdudorogh. Pe cât știu eu, punctul de vedere maghiar nu e periclitat cu nimic.

**Chestia națională.** Chestia aceasta s'a dezvoltat așa de mult, încât nu ne mai putem închide ochii înaintea ei, ignorându-o și conșiderându-o ca un făt al fanteziei agitatorilor. Discuțiile din delegațiuni ne-au făcut să înțelegem, *că există o chestie a naționalităților și că, pe acest teren, ne apropiem în mod periculos de stările din Turcia, ceea ce dovedește și răceala din urmă a regelui român*. Am ajuns deja până acolo, că diplomația internațională să interesează de românii noștri din patrie, căci România condiționează relația ei față de tripla alianță

de politica ce vom urma-o față de România din Ungaria. Dacă vom progresa tot astfel, *în curând ajungem la soarta Turciei*, încât va interveni conferența europeană, cerând reforme pentru naționalități. Pentru a împiedeca aceasta, trebuie să ne ocupăm amănunțit cu chestia naționalităților, să ne interesăm din inițiativă proprie de rezolvirea ei pașnică, încât naționalitățile să nu fie exploatare de dușmanii noștri, ci să le câștigăm pentru întărirea ființei noastre ca stat. *Durere, trebuie să abzicem de idealul, ca țara noastră să fie maghiarizată cu totul...*

\*

Rândurile de mai sus, sunt traduse textual dintr'un articol al ziarului „Világ” (nrul 16 din 18 a l. c. pag. 34), pentru ca să reținem și un glas cuminte din presa maghiară, din ploaia de injurături și inzulte, ce se năpustesc asupra noastră, de când cu tratativele de împăciuire.

Pacea se va încheia, sau nu se va încheia — indiferent.

Vorbă e însă, că ea se impune prin înalte rezoane de stat, pe cari scriblierii jidano-maghiari, degeaba încearcă să le înoreze și în clipa din urmă.

#### Regele Carol către armata sa.

M. S. Regele Carol a dat următorul ordin de zi către armată:

Ostași!

Puteți privi cu mândrie anul care s'a dus. El va rămâne neșters în amintirea voastră prin însemnătatea luptelor săvârșite. V'ați împlinit datoria mai presus de orice laudă. Simt, dar, o vie mulțumire a vă împărtași adâncă Mea recunoștință pentru graba cu care ați răspuns la chemarea Țării.

Ați arătat că în orice clipă Patria se poate răzima de voi. Dacă nau fost lupte sângeroase, totuși ați dovedit adevărate în-

sușiri războinice răbdând cu bărbăție toate ostenele și neajunsurile. Ați înfruntat boala nemiloasă ca niște voinici. Intipărite pe veștile vor fi în inimile noastre numele acelor cari nu s'au mai întors la căminurile lor.

Fiți pururea însuflețiți de înalte simțăminte, cari v'au încălzit în acele vremuri mari și cari vor rămâne fala armatei. Medalia Avântului, care vă împodobește pieptul, vă va aminti vouă și viitorimii acțiunea măreață care, prin grabnica și hotărta ei îndeplinire, a ridicat și mai sus renumele vostru.

Vă mulțumesc călduros pentru ascultarea și disciplina ce le-ați arătat în aceste zile înălțătoare, fără să dați o clipă înapoi în fața jertfelor și greutăților de tot felul pe cari împrejurările le impuneau.

Să dea Dumnezeu ca Anul Nou să vă dăruiască fericire și belșug. Din adâncul inimei vă urez mulți ani.

Dat în București la 1 Ianuarie 1914.

Carol.

#### Contele Tisza în Zagreb.

Duminea trecută, contele Tisza, înapoiindu-se dela inaugurarea dreadnought-ului „Szent István” s'a oprit în Zagreb, unde a fost primit cu multă însuflețire. E pentru întâia-oadă, când un ministru ungar se oprește în Zagreb, pentru a confera de-adreptul cu cercurile politice de acolo. Presa croată pregătise opinia încă cu săptămâni înainte și politicienii croați coaliționiști au sărbătorit „mâna de fier” a contelui, care va realiza în Ungaria noua pace croată. În afară de concesiile privitoare la limbă, croații se vor bucura și de o nouă convenție financiară, ceea ce înseamnă pentru ei un favor de 10—15 milioane. la an.

Contele Tisza a luat parte la „sabor”

## FOIȚA.

### Fără lumânare.

De: Toma Cocișiu.

Eri să învălurau norii pe sus, umbrele lor călătoreau pe pământ. Azi e vremea liniștită. Cerul senin, soarele mândru, lucitor. Roata morii din față rostogolește apa râului, împrăștiie stropi și prăvue pulbere umedă. Scăpată, apa, din încercare, se furișează încolăcindu-se pe după bolovanii suri, ori se repede pe lespezi late și curge în cascadă. Alocuri se fac vâltori, unde clocote apa în bulbuci și spumegă și se aruncă peste piedecă. Sălci bătrâne, scorboase își tremură frunzele zimțate și-și oglindesc pletele în fața curată a râului de munte.

Drumul neted, credincios cotiturilor, e tăiat mai larg din umerii coastelor împădurite.

Cară cu scânduri coboară la vale. Căruțașii se așin pe lângă car.

Dincoace de apă străjuiesc câteva căsuțe, cu coperișul din șindilă, pe la temelie e trasă jur-împrejur o dungă mai lată ori mai îngustă de un vânat mai închis. Deasupra, pe coastă, un jghiab cât o namilă, desfăcut pe jumătate, stă gata să se prăvale.

Lelea Sofia, o bătrână uitată, ghemuită în pragul porții, zmulge lână albă din caier, răsuțește firul între degetele umezite și-l înșiră pe fus. S'a apucat să toarcă de un țol pentru la iarnă, — cine o ajunge! Ei i-a trecut soarele de mult de amiază. E cu un picior în groapă și baremi de nu s'ar sfârși ca un dobitoc, fără să-i ție cineva luminarea la căpătâiu. Ion habar n'are de ea. și numai pe el îl are.

Fusul: sfâr, sfâr; gândul lelei Sofia hăt departe, pe la Ion al ei. De când a ajuns la pricepere, s'a instrăinat. Acum când vine câteodată, rareori, s'o vază, oamenii din sat feresc din calea lui și își ridică pălăria înaintea domnului cu verigi de aur pe degete.

I-a zis Ion: „hai, mamă, să țezi cu mine.” Ea, nu și nu. „Hai să vezi ce am eu.” — zice feciorul. „Ale lui Dumnezeu sunt toate” — răspundea bătrâna — „N'am ieșit în tinerețe din sat, acum că s'ă bătrână, să bat drumurile”.

Copiii morarului n'au nici azi astâmpăr. Câte pozne nu i-au făcut babil! Odată au abătut cursul pârâului, ce venia dela munte, prin curtea babil. S'a cruțit când a venit acasă și și a văzut curtea numai o apă, cum se respirase pârâul pe aproape întregă întinderea curții. La un loc mai așezat s'a făcut o bolboacă, și înotau pedeeșupra rațele de-ți era mai mare dr gu. Cum le dase bine puful galben gândului, a-s bulgarage de aur. Gama, mama lor vitregă, chipu:

cloșca, a luat drumul în sus. — „Tu Susană de ce nu-ți ții copiii acasă?” — striga bătrâna la d'aldestea vecinasi-i dela moară. Morăreasa, pretine bune altfel, tăcea tăcerea peștelui. Ar fi găsit și ea o vorbă, dar ce să mai pună ulei pe foc.

Altădată „râii” iau grămădit bolovani în poartă de s'a muncit, biata, vreme de un ceas până și-a desfăcut drumul. Mai alungau cocoșul babei la al lor și se prăpădeau de răs, dacă-i vedeau încăierati, mai guțau, mai cucurigau pe la fereastră și iacă așa-și faceau cheful.

Ii ocăra baba, ieșia afară mănioasă cu nuiua în mână. Ce să-i ajungă, aia lăpăiau iute drumul, și ia-i de unde nu-s. Când o vedeau stând în poartă, copiii morarului nu se prea apropiu. Știau ei, că au de împărțit cu lelea Sofia.

Copila cea mai mică s'a făcut moartă, cei doi mai răsăriți o luau pe brațe și o duceau s'o îngroape cântând:

Unde-i groapa cu furnica,

Să 'ngropăm pe Micilica.

Babilii îi plăceau nespuse să-i vază jucându-se. Cum rădeau, cum se tăvăliau pe jos și se zbuguiuau, îi umpleau inima de bucurie. Uita tot, ba îi chema la ea și le da mere și bucatele de zahar.

Morăreasa a eșit în ușa podului dela moara, a luat cârligul și a tras stăvilarul în mijlocul scocului. Roata s'a mai învârtit

unde a răspuns călduros, la salutul coaliției, s'a întreținut cu politicianii mai de frunte, apoi a făcut câteva vizite, a participat la prânzul festiv oferit de banul Skerlecz.

Vizita aceasta, comentată foarte aspru de ziarele maghiare, a lăsat bună impresie în Croația. Viceprezidentul Croației a zis, apreciind pe contele Tisza: „Lipsea un Francisc Deák, ca Ungaria să se poată iarăși înțelege cu Croația. Ministru-prezident e o personalitate à la Deák, cel puțin în ce privește chestia maghiaro-croată.

## Correspondențe.

### Despărțământul Vișeu-Iza.

(Activitatea lui culturală dezvoltată în anul 1913).

(Continuare)

Nu s'a ținut nici o prelegere în parohiile Șieu, Botiza, și Poieni sau cel puțin nu s'a înaintat raport din aceste comune nici chiar prin delegații comitetului.

Conspectul prelegerilor este următorul:

#### I. Cercul Vișcului.

1. Borșa. dr. Vasile Meșter: „Despre cărțile funduare“. Aurel Sas, învăț.: „Alcoolismul“.

2. Moisei. dr. Găvrilă Iuga: „Despre Asociațiune“, „Dreptul de moștenire“, „Foloasele învățaturii“.

3. Vișeu de sus. dr. V. Meșter: „Despre Asociațiune“. dr. Ilie Kindriș: „Dreptul de moștenire“. Aurel Sas: „Lipsa de carte“. dr. V. Meșter: „Despre cărțile funduare“. dr. G. Iuga: „Despre Asociațiune“. Aurel Sas: „Alcoolismul“. Aurel Cosciuc: „Creșterea vitelor“.

4. Vișeu de mijloc. Mihai Iuga, preot:

puțin apoi a stat. Și-a luat și Susana cusătura și a venit de s'a așezat lângă lelea Sofia. A deșirat atâ de pe ghem, a prins-o între dinți, a răsucit două fire între palmi, cosea ceva mai trainic.

— Aveți măciniș mult?

— Apoi știi, ca vara. Nu prea e. Îs scumpe bucatele foc. Colo la toamnă ne umblă și nouă.

— Gligor unde-i dus? Nu l'am văzut azi pe acaasă.

— Ii dus la pădure. Nu știu ce vrea să mai facă la moară.

— El face, că-i meșter.

Clopoțelul cel mic dela biserică prinse a țângăni în dupăamiaza caldă de vară. Par'că vaere ascuțite, sfâșietoare se alungau dupăolaltă prin aer.

— Al cui copil să fi murit? — se întrebară amândouă deodată.

— De n'o fi al Todoroaii. De o săptămână zace și nu știe de el. I-s'a început boala cu friguri. Și numai pe ăla, unu, îl are. Biată muere!

— Toate-s dela Dumnezeu, Susană.

Rânduiala lui Dumnezeu în tot locul.

— „Dumniata așa zici acum, dacă ai îmbătrânit. Copilul ăla se făcea mare și era sprijin mume-si. Că-i rău de cine n'are pe nimeni, dumniata spuneai. Moartea nu s'o putut duce la păduraru, că are un cărd și de-i mai răria nu se cunoștea“.

— „Da tu, frate-tău n'o fost numai el

„Alcoolismul“. dr. Găvrilă Iuga: „Cauzele sărăciei poporului nostru“.

5. Vișeu de jos. dr. Ilie Kindriș: „Despre Asociațiune“. dr. Vas. Meșter: „Despre cărțile funduare“. Aurel Sas: „Lipsa de carte“. Aurel Cosciuc: „Despre pomărit“.

6. Leordina. dr. Vas. Meșter: „Obiceiuri rele“. dr. I. Kindriș: „Dreptul de moștenire“.

7. Petrova. dr. Aurel Szabó: „Despre testament“. dr. G. Iuga: „Cărțile funduare“. Aurel Cosciuc: „Despre creșterea vitelor“.

#### II. Cercul Izei.

8. Săcel. Ioan Tarța: „Reuniunea de temperanță“ „folosul bibliotecii și agenturii comunale“.

9. Săliștea de sus. Vasile Vlad: „Din economia câmpului“. Mihail Hotea: „Datorința noastră de a ne mărturisi ca creștini și români“, „Datinile strămoșești și portul național“, „Menirea bisericii catolice“, „Cartea și foloasele ei“, „Creșterea pruncilor“, „Despre trezvie și cruțare“, „Urmările beției“. Aurel Cosciuc: „Creșterea vitelor“.

10. Cuhea. Artur Anderko: „Despre creșterea vitelor“, „Sămănăturile de toamnă“, „Asigurarea vitelor“.

11. Bocicoel. Valer Pop: „Despre beție“.

12. Ieud. Ioan Birlea: „Urmările beției“. Aurel Cosciuc: „Grajdurile și îngrijirea vitelor“.

13. Rozavlea. Emil Bran: „Stricăciunea beției“. „Reuniunea de temperanță“. Aurel Cosciuc: „Creșterea vitelor“.

14. Dragomirești. Emil Bran: „Ai carte ai parte“, „Despre iubirea de limbă, de lege și de neam“, „Despre beție“, „Urmările beției“, „Mijloacele de apărare contra beției“, „Ajutorarea împrumutată în nevoile vieții“,

ficior la părinți și n'o sărit la tată-tău să-l omoare? Dintr'asta nu se putea alege unu, care să ne dea foc la casă? Dumnezeu știe ce face. Ne apără de rele, așa să știi. Dacă mai lasă v'o năpastă peste capul nostru, e că să ne aducem aminte de celea sfințe, să facem bine, să ocolim răul, să ne ispășim păcatele“.

— „Bine, da frate-meu așa o fost când s'o dus? Nu s'o purtat aici ca o fată mare?! N'o mers cruce de voinic și s'o întors ca un blăstămat, prăpădit, bețiv, ca vai de capul lui? Tata l-o învățat? Când ti pomenia, Susanii, cineva de frate-său, i-se suia un nod în gât, îi era silă de vorbă, și nici ea nu-și poate da seamă cum i-s'a deslegat acum limba de a spus atâta și s'ar mai fi jeluț, dacă nu ar fi podidit-o lacrimile, stingându-i, par'că tot graiul.

(Va urma)

### Cugetări.

Ce deosebește diamantul de cărbune? Nu că primește mai multă lumină, ci că trimite mai multă înapoi.

\*

Sufletele tari nu sunt cele răzimate pe multe proptele, ci acelea care stau numai pe temelie lor.

„Lipsa și folosul cărților de ajutorare“, „Despre folosul cititului“, „Cunoașterea de sine, ca cea mai trebuincioasă învățatură pentru îndreptarea noastră“, „Scopul reuniunilor de cumpătare și datorința noastră de a ne ajuta împrumutat“, „Reuniunea de temperanță și de ajutorare“, „Despre lucrarea pământului“, „Sămănăturile de toamnă și trifoiul“, „Socoteli economice la capătul anului“, „Ingrijirea vitelor peste iarnă“, „Despre tovarășii“.

15. Strâmtura. Ioan Tarța: „Asigurarea vitelor“, Vasile Ilniczky: „folosul reuniunilor de temperanță“.

16. Glod. Ștefan Pop: „Alcoolismul“, „Despre reuniunea de temperanță“.

17. Slătioara. Ștefan Pop: „Despre beție“, „Mijloacele de apărare contra beției“, „Scopul reuniunii de temperanță“.

Toate prelegerile au fost ascultate cu viu interes de câte 80—400 inși.

În comunele în cari preotul local s'a interesat mai mult de prosperarea credincioșilor săi și prin prelegeri, prin sfaturi și prin pildă bună s'a îndreptat spre calea buneii stări, poporul a îngrijit semința sădită în inima și în înțelegerea lui și a început a se îndrepta.

Așa în comuna Dragomirești s'a înființat prima „Reuniune de temperanță și de ajutorare“ a cărei statute sunt înaintate la înaltul Minister de interne pentru aprobare. Reuniunea s'a înființat cu 76 membri — În Slătioara e pregătit terenul. 50 de țărani au făcut hotărîre, că nu vor mai bea în crăjmă. — În Glod s'a înscris 36 pentru reuniunea de temperanță. Directorul despărțământului a și mers la Glod în 23 Noemvrie, ca delegatul Comitetului pentru comuna aceea, ca să înfăptuească reuniunea. Deoarece însă On. preot Ștefan Pop a fost înaintat la parohia Apșa de jos și chiar în ziua aceea și-a luat rămas bun dela credincioșii săi păstoriți cu înțelepciune și cu adevărat zel apostolic — înființarea reuniunii de temperanță s'a amânat până când preotul nou dispus la Glod și Slătioara On. Mihai Doboși își va ocupa beneficiul. — În Săcel s'au însinuat 45 de oameni pentru reuniune.

În urma poveștelor date din sfera economiei câmpului poporul din Săliștea de sus, Dragomirești, Cuhea și Bocicoel au făcut sămănătură de toamnă. În Dragomirești s'a hotărît și prinderea în țarină a unei părți de hotar pentru cultivarea trifoiului. — Părintele Artur Anderko a câștigat dela Erariu muntele „Răchita“ pentru pășunatul din vara trecută, unde pe lângă prețul de 6—10 coroane de cap sau vârat 170 vite ale țărenilor din Cuhea, pentru cari în alți ani plăteau la arendatorii jidani 15—20 cor.

Directorul desp. și dl Grigore Țiplea, învățător în Ieud au întovărășit pe mai mulți proprietari de vaci pentru o lăptărie pe muntele erarial „Lutoasa“ sub conducerea conzilierului și șef al curatoratului de pădure erarial Spanyol Géza. Rezultatul tovarășiei a fost indestulitor; proprietarilor li-s'au plătit 10—80 coroane câte după una vacă, peste prețul pășunatului și a îngrijitului. Considerând vremea abnormală, ploile și clima rece muntoasă cătră starea vacilor rău crescute, rău alese pentru lapte și chinurile peste iarnă, mai mare spor nu s'a putut aștepta.

(Va urma.)

## Representație teatrală în Hodișa.

La 8 Ianuarie a. c. în Hodișa a avut loc o reprezentație teatrală în sala școlii elementare, predându-se „Răsplata păcătoșului“ localizată de Dr. O. Prie. Tinerimea și locuitorii acestei comune în serile lungi ale iernii în loc să petreacă timpul în lucruri și ocupațiuni zadarnice și netrebnice, se obișnuiesc a se aduna la școală, unde așteaptă cu mult nesat graiul instructiv și povățuitor al preotului și a învățătorului. După mai multe prelegeri și o bibliotecă populară acum nu de mult înființată, se aranjează o reprezentație teatrală cu ocaziunea Crăciunului. La 7 ore cete de poporeni se îndreptau la auzul clopotului spre școală, unde așteptară cu mult neastâmpăr începerea jocului. În curând cortina se ridică și flăcăii noștri apar pe bină. Îți era mai mare dragul să privești cât de frumos vorbesc în limba noastră dulce românească. Intr'adevăr unui bărbat cu o inimă adevărat românească i-se umple sufletul de bucurie, văzând puterea mare de spirit a țaranului român și par'că oftează dureros, când vede cum poporul nostru nu i-a permis soarta să-și desvoalte geniul său. La finea jocului preotul și dascălul neobosit al poporului rosti publicului adunat, arătând cum toată lumea tinde spre lumină și cultură. Au participat câțiva preoți și învățători din jur, între cari Ioan Pușcaș deputatul congregațional al acestui jur, în câteva cuvinte pline de entuziasm îndeamnă poporul și în deosebi pe tinerii debutanți spre muncă asigurându-i despre succesul ce-l vor obține, dacă vor munci alături de luminătorii și conducătorii lor, părintele Mihail Vida și A. Măgdaș, arangerii teatrului.

Faptă deamă de urmat.

## Cronici Bucureștene.

Moș Crăciun a venit în o haină destul de potrivită. Mai înainte de ce ar fi venit a nins frumușel în cât am avut un Crăciun alb, cu frig destul de respectabil. Acum se pregătește gerul bobotezii, căci anul nou a adus un frig aspru, care nu a făcut de loc plăcute felicitările obișnuite. De astă dată ar fi fost mai dulce anul nou nemțesc, cum fi spun ai noștrii la călindarul gregorian.

Ah, ai noștrii! Trăiască ai noștrii! auzi din toate părțile, venim la putere! Guvernul de colaborare nu s'a putut înțelege asupra reformelor, cari trebuiesc făcute, și așa s'a desfăcut colaborarea, după cum s'a prevăzut de mult. Prin grele timpuri a trecut scumpa noastră țară în anii acestui guvern de colaborare, și guvernul a reușit să întărească țara și să-i ridice prestigiul. Ar fi fost o mare laudă și pentru cel mai tare partid politic, să facă isprăvile acestui guvern; meritul e cu mult mai mare când astfel de lucru greu a fost săvârșit de niște oameni, cari sunt despărțiți din aceeași tulpină, cari nu au mai putut trăi la olaltă. Nu numai noi recunoaștem aceste vrednicii, dar și alții, cari ne-au susținut politica. Dovadă evidentă a fost mulțimea d'corațiilor streine, cari au fost acordate membrilor actualului guvern.

Văzând Domnul Titu Maiorescu starea sufletească a celor două partide coalizate, în bună înțelegere cu Dumnul Tache Ionescu a hotărît desfacerea colaborării, care nu mai poate fi folositoare țării. Au încercat oamenii reunirea elementelor conservatoare, însă toate încercările au rămas fără nici un rezultat, încât oamenii numai au nici o nădejde de vre-o unire a celor două partide. Aceasta a fost cauza că s'a amânat așa de mult primirea dimisiei Domnului P. P. Carp. Programele și alte lucruri cardinale despart așa de mult pe conservatori și tachiști, încât trebuie lăsată mână liberă amândouor partide, să meargă fiecare de capul lui.

\*

Între astfel de împrejurări va fi chemat la cârma țării partidul liberal. Domnul Titu Maiorescu a prezentat Majestății Sale dimisia întregului cabinet în ajunul anului nou, dar Regele e răcit, trebuie să stea în pat mai multe zile, și astfel nu poate să avizeze, adică să facă formalitățile împreunate cu schimbarea unui guvern. Toată lumea e sigură de venirea la pufere a partidului național liberal de sub șefia Domnului I. I. C. Brătianu. Nu se știe încă sigur cine va fi chemat de șef în consiliu, se vorbește însă, că Domnul Ionel Brătianu și-ar reține președinția consiliului și portofoliul războiului, d. Costinescu ar fi la departamentul finanțelor, d. Constantinescu la domenii, d. Morțun la interne, d. Duca la culte și instrucțiune publică, d. Banu la justiție. Lumea recunoaște o mare importanță în faptul că președintele consiliului își ține pentru sine portofoliul războiului.

Se crede, că noul guvern va depune jurământul Duminecă la 5 Ianuar, până când se speră, că Majestatea Sa va fi restabilit pe deplin.

\*

Jubileul de 70 ani dela nașterea Reginei a fost prăsnuit cu mare fast în toate părțile. După aceste serbări, atât de sincere, scumpa noastră Regină trebuie să se supună unei operații la ochi; operația nu va fi greu de făcut, și astfel nu prezintă nici o îngrijorare.

\*

România nouă e destul de bine. Nu se observă nici cea mai mică neîndestulare față de noua mamă. În sărbătorile Crăciunului și la schimbarea anului au fost în cadrul mai multe serbări, aranjate de autoritățile civile și militare, la cari au luat parte și bulgari și turci, cari și-au petrecut de minune. Acum, când Bulgaria merge așa de rău cu politica, sunt oameni între Bulgari, cari bagă de vină fostului guvern, pentru că nu a ajuns la o înțelegere cu România, căci atunci ar fi fost cruțați de nenorocirea de a fi bătuți respective de a cere pacea dela București cu jerife atât de mari. — De, așa e, dar de trebuit să se mai facă un proverb nou, care în realitate e copiat dela noi: Mîntea bulgarului cea din urmă. A noastră fusese buna dela începutul conflictului, și de asta dată — spre marea noastră bucurie — s'a dat de rușine înțelepciunea acestui proverb. Multe cazuri de aceste înainte.

Delateiu.

## Seara orientală.

Reuniunea femeilor române a avut un gând bun când a hotărît, ca în locul vechiului său bal din Ianuarie, să surprindă publicul cu *Seara orientală*. Adevărat că invitațiile s'au făcut pentru Picnic cu Buffet, — e o greșală, pentru că Sâmbătă, 24 l. c. la Blaj vor avea loc admirabile spectacole, susținute de o seamă de domnișoare și domni, cunoscuți, de altădată, publicului nostru. Magistrul Mureșan, cu zel și osteneală, s'a angajat la sarcina grea, de a asigura *Serei* o reușită deplină. Programul e foarte variat iar execuția, după cum credem, fiindcă am asistat la probe, va satisface fără îndoială, și celor mai rafinate gusturi și așteptări.

Cât de plăcut a fost surprins publicul de gândul acesta al femeilor române din Blaj, o învederează faptul, că persoane foarte sus puse au oferit pentru Buffetul serii marimoase daruri, să se vândă pentru prețuri bagatele, iar interesarea febrilă ce stăpânește deopotrivă și pe streini și pe Blăjeni, este dovada vie că publicului îi place cu mult mai bine variația programului *Serei*, decât oficialitatea rigidă a balurilor.

În special relevăm câteva dintre punctele mai marcante: *Jocul serpentin*, susținut de doi fluturași, unul blond și altul brunet: dsoarele Mărioara O. Maior și Eugenia Pop. *Jocurile naționale* executate într'un chip drăguț de 5 eleve de școală. Pieza clasică alui Goethe: *Dragaste cu toane*, în care rolurile mai însemnate vor fi jucate de dsoarele Lucica Mureșian și Vully Pop, cunoscute și bine apreciate în diferite rânduri. *Jocul spaniol* a cărui muzică e alcătuită de măestru Mureșan. Punctele de *canto* și *terțetul de vioare* deasemenea sunt asigurate: clericii Seminarului au fost totdeauna cu plăcere ascultați.

Variația petrecerii v'a alcătui-o apoi felurile costume, ce vor purta „Vânzătoarele“, a căror grații vor atrage de sigur multă lume în jurul „șatrelor“ cu tot felul de bunătăți.

Nădăjduim că nime nu va pierde ocaziunea plăcută de-a petrece câteva ore de înaltă și aleasă distracție și plăcere.

## Scrisoare.

Blaj 22 Ianuarie 1914.

— Din prilejul picnicului Reuniunii. —

Te vei fi mirat iubite, când citești de prin ziare, Că în mica noastră Romă se gătește-un lucru mare. Drept: idea e cam nouă, la noi... Dară un picnic! Recunoști și tu amice, nu e lucru de nimic. Mai ales că-l aranjează scumpa noastră Reuniune A cucoanelor înalte, și că are scopuri bune. Ei, dar cei picnicul ăla? mă vei întreba. Ei frate, După cele ce urmează-l vei pricepe peste poate Să nu crezi că-mi rid de tine, când aș afirma de pildă Că 'ntr'o șatră cea-i de China, îți va vinde o Crimhildă Ori, că-n alta te va pune o zburdalnică Giocondă Să-ți mai răcorești zăduful cu vin și cu bere blondă. A! uitam, că ești carnivor. Vino dară mai aproape Pentru că în șatra asta minunat știu să te 'ndoape Damele cu gască friptă și cu rațe multgustoase, Ci un sfat îți dau drăguță, griji să nu te 'neci cu oase. Vrei și prăjituri? Atuncia haide dragă mai în grabă Dacă vrei să guști din ele. Uite colo la tarabă Toată lumea asta mare numai prăjituri înghite, Parc'acum ar fi sfârșitul vremii ăstei oropsite. Și'n urmă, ca tot picnicul să nu fie trist și rece, Ca răsul și voia bună toată noaptea să nu sece Vor fi nene, ține minte!, colo niște declamații Cât vor amuza prealesne pe tot natul ăstei nații; Apoi teatru și orhestră, cor și danțuri de silfide,

Tot ce sufletul dorește, tot de ce inima ride.  
Dup'aceste-așa-i iubite, că pricepi ce-ar fi picnicul?  
Deci te-aștept să vi amice, de nu vi te faci ridicul.

\*

După cele enarate vei fi și pornit la drum,  
Ca nu cumva să întârzi. *Ci gândește-te de acum,*  
*Dacă vrei să treci cu bine toată noaptea de picnic,*  
*Ai din ce să-ți umpli punga? Altfel n'ai făcut nimic.*

Al tău amic:

Ciuvic.

## Diverse.

**Un preot vrednic.** D. Vasile Pop preot în Sârbi (com. Sătmar) a făcut lucruri vrednice de toată lauda. Când a ajuns de administrator parohial, locuința parohială și școala atât în parohie cât și în filie (Buzești) erau într-o stare deplorabilă, iar poporul se afla într-o mizerie destul de mare, și așa numai după multă osteneală, și după multe jertfe, chiar și materiale i-sa împlinit dorul, de a vedea locuința preoțească edificată. Tot pe timpul acela a cumpărat edificiul unui jidan pentru școală. Și ce e mai mult de admirat, ia succes chiar și în filie, unde nu sunt nici 300 de suflete și toți într-o sărăcie nespuse de de mare, a ridicat o școală corespunzătoare lor. Onoare lui!

**Numire.** Aflăm cu plăcere, că în urma schimbării guvernului român, compatriotul nostru dl *Nicolau Brânzeu*, profesor în Pittești, a fost numit prefect în județul Argeș. Trimitem compatriotului nostru cele mai călduroase felicitări.

**Cursul de învățământ cu analfabeții** în comuna Sân-Mihail-deșert s'a început la 28 Decembrie 1913. La acel curs i-au parte 30 de analfabeți, cari să împărtășesc de instrucțiune din citit, scris și calculare în fiecare zi: Marți, Miercuri, Joi, Vineri și Sâmbăta dela 6—9 ore și Dumineca dela 1—3 ore p. m. Cursul e condus de Vasiliu Dumitraș, învățător.

**Biblioteca populară în Dumbrău.** D-lui Vasile Popa major în pens. i-s'a realizat nobila intenție, de a putea fi folositor poporului din comuna sa natală, prin înființarea unei biblioteci populare.

Numărul cărților este 130, pe cari parte le-a procurat pe spesele proprii, parte iau fost donate de amici și cunoscuți.

Biblioteca se păstrează în un dulap, pe care dl major la procurat pe spesele sale, și e așezat în casa înv. pens. Stefan Giurgiu, care e și bibliotecar.

Poporul și cu deosebire tineretul le cetește cu mare sete. Numărul cetitorilor până în prezent e 258.

Amintesc că dl major în 1911 a făcut o fundațiune pentru biserică de 200 cor., care crește binișor, cu atât mai vârtos, că regulat în toată luna o măruntează cu 10 cor.

A II-a zi de Crăciun seara, s'a predat cu tineretul monologul „Recunoștința față de părinții sufletești“, trilogul despre „Beția“ și alte două piese teatrale populare.

Venitul curat a fost 60 cor.

Dl major ne-a trimis 4 cor. pentru foc și lumină cu ocaziunea pregătirilor, iar înv. ne-a răspuns cu 8 cor.

Economului Vasile Popa l. Lica ti trimite pe spesele proprii „Foaia Poporului“

și „Olteanul“. Lui Victor Popa „Libertatea“ și alte foi pe cari le citește dânsul. Faptele frumoase ale bunului român dl major, față de comuna sa natală se laudă de sine.

Iar eu în numele poporului din Dumbrău ti exprim sincere mulțămite. Vasiliu Crișan, paroh.

**Invitare.** Despărțământul „Someș“ a „Reuniunii Învățătorilor Români Sălăgieni“ își va ținea adunarea Duminecă în 1 Februarie st. n. a. c. în comuna Creaca (Karika) în sala școlii confesionale gr. cat. române.

**Lansarea primului dreadnought unguresc.** Sâmbătă a avut loc în portul Fiume lansarea primului dreadnought construit în Ungaria, „Sf. Ștefan“, sub patronajul arhiducesei Maria Terezia. Lucrările pentru construirea acestui vas au durat doi ani de zile și în decursul lor au suferit accidente 726 de muncitori, dintre cari 400 de muncitori au fost răniți mai grav iar 36 de persoane au devenit incapabile de lucru. În ziua lansării vasului a avut iarăș un accident, care a costat viața upui om iar unei alte persoane i-au fost rupte brațele și piciorul drept. Vasul a costat 60 milioane.

**Intunecimi în 1914.** În anul acesta vom avea două intunecimi de soare și două de lună. Din acestea se va vedea la noi o intunecime de lună, și anume cea din 11 Martie, care va fi intunecime parțială; în 21 August n. va fi o intunecime totală de soare între orele 11<sup>1</sup>/<sub>2</sub> și 4 din zi. Aceasta se va vedea mai bine în Rusia europeană, de aceea se vor trimite acolo cercetători astronomi. Indată după ziua de 21 August, reuniunea astronomică internațională se va întruni în congres la Petersburg.

**Catastrofa din Iaponia.** Din Tokio să anunță o groaznică catastrofă. Mercuri sara, s'a infundat craterul vulcanului Taura, în urma căreia, s'a produs o mulțime de crepături în munte, cari au devenit totatătea canale prin cari se revărsa mulțimea de lavă. Tot atunci un cutremur groaznic, aruncă valurile mării din sinul Lagosima pe inzulă Sakura-Sima. Apa începuse a ferbe și aburii groși pluteau în văzduh. Năile de război japoneze, au fost silite să se depărteze, din sinul Kagosima, în urma jocului turbat de valuri, produs de cutremur. 70.000 de oameni cari au cercat scăpare spre miază-noapte s'au prăpădit, iar în partea apusană a inzulei 100.000 oameni a rămas fără adăpost.

**Nou avocat român în Ibașfalău.** Dl dr. George Onișcă, avocat, și-a deschis cancelaria advocațională în Elisabetopole (Erzsébetváros), în piață Nr. 14, (vis-à-vis de gimnaziul de stat).

**Mulțămită publică.** Seara de Crăciun ce înveselește inimile tuturor creștinilor prin dulcele ei colinzi, poporului credincios gr.-cat. din Roșia de munte i-a dat prilej de bucurie dublă. — Vestita Roșie de munte leagănil aurului de odinioară, cea plină de cântece și jocuri, astăzi trăiește zilele de restriste, zilele amare. Aurul, idolul zilelor mai bune a dispărut, se pare, că a intrat până în inima pământului de unde cu mari jertfe materiale și după multă zăboveală voiește a ieși la iveală.

O mulțime de case sunt părăsite; zeci și sute de Roșieni metalurgi mânați de mizerie, nu mai scobor stâncile Roșiei cercând „Aurul nobil“ ci să îndeletnicesc în minele

dela Petroșeni cu scoaterea cărbunilor de piatră.

Roșienii, Buciumanii, Cornenii, Abrudeni stăpânitorii aurului, au luat bățul pribegiei în mână, cutreerând țara dealungul și dealatul.

„Munții noștri aur poartă, noi cersim din poartă în poartă“...

Strunele vestitului lăutar Ghiuțu din Abrud s'au descordat iar bătrâneștile țarini pare, că n'are cine le mai învârti cu tact.

Cerceii, cei de aur, inelele și pintenii au început a să rări.

Te umple jalea când îți aduci aminte, că numai din interesele Capitalului depus în cerceii femeilor din Roșia ai fi putut ținea o școală cu una sau două puteri didactice cu cvincvenale cu tot, chiar și după legea Apponyană; și azi o biată școală românească trage de moarte chiar și cu ajutorul de 600 cor. din Fondul Cultural.

Când scriam mai sus, că credincioșii gr.-cat. din Roșia în seara de Crăciun au avut bucurie dublă, este faptul, că tinerii coriști din Roșia având dragoste de școala românească au mers în seara de Crăciun la inteligența marinimoasă din Abrud, ca cu ocaziunea vestirii Nașterii Domnului Nostru Isus Hristos să adune cevaș pentru draga lor școală. Și mărit fie Domnul pe care L-au vestit corul, s'a încasat 84 cor. 70 fil. dela următorii: Dr. Laurențiu Pop, adv. 20 cor., Văd. Dna Ana Filip 10 cor., dr. Candin David, adv. 4 cor., dr. George David, adv. 6 cor., dr. Alexandru Borzea, medic 5 cor., Iosif Gomboș, preot 5 cor., Simion Oiciu, apotecar, 6 cor., Petru Popoviciu, protopop 5 cor., Familia Șuluțiu 10 cor., Longin Corcheș, preot Roșia 4 cor., S. David, 2 cor., Casina română Abrud 6 cor. 70 fil.

Bunul Dumnezeu răsplătească nobila faptă a donatorilor și a Coriștilor, cărora le zace la suflet școala românească din Roșia.

În numele poporului credincios gr.-cat. din Roșia mulțămeste tuturor. Longin Corcheș, preot gr.-cat.

### Posta Redacțiunii.

Amicului Ciuvic. Bine ai venit cu lira d-tale Șugubeață. La revedere!

### Vinuri

În sticle închise de 1 litru se vind în casele unde e trafica cea mare (întrarea pe sub poartă).

Vinurile sunt procurate direct dela producătorii de vin.

Scopul meu este să servesc onoratalui public, un vin bine administrat, bun și efin.

### Vinurile sunt următoarele:

*Vin de masă*, de Celna, din 1913, 1 litru 1 cor.

*Desert*, Riesling de pe valea Murășului, din 1901, 1 litru 2 cor. — *Carbenet de Ménes*, din 1908. (roșu) 1 litru 2 cor.

Valoarea sticlelor nu este socotită în prețurile acestora.

Fiecare sticlă o socotesc cu 30 fileri, și le reprimesc întregi, în acelaș preț.

*Iuliu Kelemen.*

# Partea Literară.

## Românii din Moravia.

(Continuare și fine.)

Când auzi omul nostru vorbele soldatului, se miră foarte, căci satul și nrul casei era acela, unde locuia el. Nu zise nimic și merse acasă. Aici îl întrebă femea, că adus-a mulți bani acasă din comoara aflată. Când îi spuse, că ce a pățit și ce a auzit acolo, și că trebuie să strice cuptorul, femeia începu a mi-l sfădi: „Se înțelege, nu-ți e destul că prin umblările tale încoace și încolo ai cheltuit atâta vreme și atâția bani, acuma vrei să mai faci și a treia pagubă! Altfel treaba ta! Strică cuptorul, căci altcum până-i lumea nu voiu scăpa de prostiile tale“. Dară omul nu băgă mult în seamă cuvintele muierii, luă o săcură și începu să strice cuptorul. Tot săpă, săpă, dară comoara nu o mai află. Femeia îl sfădi, bărbatul să manie, fiindcă se văzu atât de rău păcălit, săpă mai departe până la temelie cuptorului. Numai o piatră mai rămase. Ca să nu o lase nici pe aceea la locul său, luă din nou hârlețul și în mânia sa săpă și mai departe până o scoase și pe aceasta, și sub piatră află o oală mare plină de bani.

\*

Cântarea și aflarea de comori este subiectul mai multor povești populare, ca și la celelalte popoare. Interesantă este povestea mult repetată despre servitorul cuminte și viclean, care auzi cum își îngroapă stăpânul său banii în șură și-l rugă pe ucigașul crucea, să grijească de comoară și să nu o dea nimănui, până nu o vor scoate cu plugul trei frați gemeni. Stăpânul muri, servitorul luă de nevastă pe văduva aceluia și puse primăvara toate ouele de găină la clocit. Intre puii scoși erau și trei cocoșei; pe aceștia îi prinse la un plug de lemn, îi învăță să-l tragă și ară în forma aceasta în șură, unde era îngropată comoara stăpânului. Condiția a fost împlinită și spiritul pământului trebui să îi predea comoara.

Povești așanumite istorice nu aflăm la valahi, căci ca păstori ei au rămas departe de întâmplările mai mari ori mai mici ale istoriei.

Unele povești se derivă încă de pe timpul păgânătății; multe cuprind câte o învățătură creștinească, câte o sentință morală, ori admoniere. Așa se poveștește despre mireasa, care muri cu puțin înainte de nuntă. Ea făgăduise mirelui ei, că i-se va arăta după moarte. Și-și ținu cuvântul. Când i-se arătă pentru întâia oară pela miezul nopții, el rămase uimit de frumuseța ei. Și ea îl admonie, să nu mai dorească, să i-se arate cineva, care a trecut la veșnicie, pentru că e lucru greu acesta. Și de atunci i-se arătă în fiecare noapte, îl trezi, dar nu vorbi nimica. El se uscă tot mai mult pe picioare și se făcu în urmă ca un fus, și nu peste mult se mută și el în veșnicie după mireasa sa.

\*

Izvoare pentru caracterizarea valahilor din Moravia, a obiceiurilor, datinelor, a vieții lor sufletești etc. aflăm la: Wolny's Taschen-

buch für die Geschichte Mährens und Schlesiens și în Topografia aceluiaș despre Moravia; apoi la Kulda: Pohadky a powesti národu Moravského, în cântecele populare din Moravia adunate de prof. Susil (Moravské národní písní s nápevy od F. S.), în revista Tydennik: contribuții de dl Sloboda, în lucrarea dlui Thaddeu Millian: der Molkenkurort Rosnau in der mährischen Walachei mit seiner Umgebung etc. mit Ansichten. (Weiskirchen 1853).

De Kulda va apărea nu peste mult o lucrare despre superstițiile valahilor.

I. Z.

\*

Aici se sfârșește interesantul și elogiul articol. Țin să mai adaug numai atâta, că dl Burada în călătoria sa de studiu prin Valahia Moraviei a aflat, că arta populară la acești valahi e mult asemănătoare artei noastre populare atât în muzică și poezie, cât și în creștăturile în lemn. În limbă au rămas multe cuvinte curat românești, ca: tată, mamă, jintiță, măgură, merenda, vatra, strunga, vacheșă=oacheșă, colac, plug, sapă, hotar, deal, fuiar=fluer, cumatra, plata, prosti, etc. La Crăciun colindă și ei ca și noi și aproape cu aceleaș cuvinte, adică: „Stante, stante valasi, nic vás vlého nestrasi“, „Sculați, sculați Valahi nu vă sparie nici cu un rău“<sup>1)</sup>. Au aproape aceleași credințe deșarte, și ce e mai mult și mai frumos, ori când i-ai întreba, că ce sunt ei, îți răspund, că sunt Valahi.

Să fim așadară mândri, că chiar și cei mai înstrăinați frați ai noștri fac cinste și fală numelui de român și că sunt recunoscuți și de străini de un popor foarte inteligent și mult superior celorlalți conlocuitori.

Iuliu Maior,  
profesor.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**  
Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

### Publicațiune.

Însoțirea economică comercială »Plugarul« cu sediul în Blaj, aduce la cunoștința publică, că a cumpărat cantități mai mari de cucuruz, pe care îl vinde cu vagonul — la gara care i-să cere —, ori în mic la magazinul însoțirii din Blaj. Toți cei-ce au lipsă de cucuruz să binevoiască a-se adresa cu toată încrederea la biroul însoțirii Plugarul, deunde vor primi informațiile necesari.

Membrii însoțirii vor avea favoruri deosebite.

Blaj—Balázsfalva luna Ianuar 1914.

Direcțiunea însoțirii  
»Plugarul«.

### Licitațiune.

Curatorul bisericesc gr. cat. din Tic vinde cu licitația publică părul păduri în estensiune de 31.92 jug. cat. prețuit în 4919 cor. — Prețul de strigare 4920 cor. Vadiu

<sup>1)</sup> În traducerea dlui Burada. Nota Trad.

10%. Licitațiunea să va ținea în cancelaria parohială din Tic la 8 Februarie 1914 după amiază la 2 ore.

Condițiunile de licitație să pot vedea zilnic în aceeaș cancelarie.

Curatorul bisericesc.

Tic la 10 Ianuarie 1914.

Emil I. Marcu  
preot.

Ștefan Moldovan  
curator primar.  
(2) 2—2

### Concurs.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la repararea bisericii din Valeasasului—Szászvölgy, conform planului aprobat de Preaven. Consistor Metropolitan din Blaj Nr. 8415—1913, prin aceasta se recercă să-și înainteze ofertele în scris, însoțite de cautiunea de 200 cor. adecă două sute coroane bani sau hârtii de valoare, curatoratului gr. cat. din Valeasasului cel mult până la 15 Februarie 1914 dimineața orele 8.

Ofertele întrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, descrierea tehnică, preliminarul de spese și planul de reparare, construit de inginerul arhidiecezan și aprobate de Preaveneratul Consistor Metropolitan la 23 Decemvrie 1913 sub Nrul 8415 se pot studia zilnic în cancelaria parohială între orele 8—6 din zi.

Prețul de strigare 2000 mii (două mii) coroane.

Valeasasului, la 15 Ianuar 1914.

George Tufan  
paroh gr.-cat.  
(5) 1—3

Rus Toader  
primcurator.

Nr. 140—1914.

### EDICT.

Consistorul arhiepiscopesc gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș provoacă prin aceasta pe Onoratul Teofil Popoviciu, administrator parohial gr.-cat. din Șimoștelnic, ca în termen de o lună de zile să-și reocupe parohia, pe care o a părăsit voluntar, fără concesiune dela auctoritatea sa superioară. Ceeace dacă nu ar împlini, atunci parohia Șimoștelnic se va declara de vacantă și se va completa prin concurs.

Blaj, din ședința consistorului arhiepiscopesc gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, ținută în 13 Ianuarie 1914.

(6) 1—3.

## „MONOREANA“ institut de credit și econ. soc. pe acții în Monor.

## Convocare.

Domnii acționari a institutului de credit și de economii »Monoreana« societate pe acții în Monor—Monorfalva în vârtutea §-ului 18 din statute se invită la

## a XIX-a adunare generală ordinară

care se va ține în Monor—Monorfalva, în localul școlii conf. gr. cat. la 21 Februarie 1914, 10 ore a. m. cu următorul

## Program:

1. Deschiderea ședinței — Președinte.
2. Verificarea membrilor —

3. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere despre starea întreprinderii peste tot, cu prezentarea bilanțului pe 1913.

4. Distribuirea profitului curat.
5. Alegerea membrilor în comitetul de supraveghiere pe un an.
6. Esmiterea membrilor verificatori.
7. Eventuale propuneri.

Din ședința direcțiunii institutului de credit și economii »Monoreana« ținută în Monor—Monorfalva, la 13 Ianuarie 1914.

DIRECȚIUNEA.

## Încheierea societății cu 31 Decembrie 1913. — Zárshamadás 1913 évi dec. hó 31-én.

## Contul Bilanțului. — Mérleg Számla.

## Active—Cselekvő.

Cassa — Készpénz — — — — 941.16  
Imprumute pe obligații. — Kötvény kölcsön 63614.23 64555.39

64555.39

## Pasive—Szenvedő.

Capital acționar—Részvénytőke — — — 10000.—  
Depuneri — Betétek

a) De ale privaților — Magánbetétek 22449.30  
b) Fond de rezerve — Tartalékalaptőke 5398.23 27847.53 37847.53  
Realități — Ingatlanok — — — — — 1024.82  
Creditori — Hitelezők — — — — — 23000.—  
Profit curat — Tiszta nyereség — — — — — 2683.04  
64555.39

## Contul profite și perderilor. — Nyereség és Veszteség Számla.

## Debit—Tartozik.

Spese de tot soiul — Mindennemű költségek 230.63  
Interese la depuneri — Betetikamatok — 1430.79  
Dare erarială — Államiadó — — — — 505.82  
Competința de timbru — Bélyegilleték — — — — 24.22  
Interese la creditori — Hitelezőkamatok — — — — 2207.78  
Salare — Fizetések — — — — — 1000.— 5399.24  
Profit curat — Tiszta nyereség — — — — — 2683.04  
8082.28

## Credit—Követel.

Interese — Kamatok — — — — — 4816.39  
Interese de întârziere — Késedelmikamatok 235.39  
Proviziune — Intalék — — — — — 2573.90  
Taxa de transcriere — Átiratási díj — — — — 38.—  
Diverse — Vegyes — — — — — 416.60 8082.28  
8082.28

Monorfalva în 31 Decembrie 1913. — Monorfalván 1913 évi december hó 31-én.

Mihăilă Echim Mihaila Puntea Boarescu Aurel Tanco Simeon  
dir. esec. adh. — v. ig. h. membru în direcțiune — igazg. tag. membru în direcțiune — igazg. tag. cassar — pénztárnok.

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat conturile prezinte și le-am aflat în deplină regulă.

Alulirott vizsgálóbizottságitagok jelen számlákat megvizsgáltuk és teljes rendben találtuk.

Monorfalva în 13 Ianuarie 1914. — Monorfalván 1914 évi január hó 13-án.

Petru Furdui. Vasiliu Onigaș. Tanco Simion I. Ilie.

## „PATRIA“ cassă de economii, societate pe acțiuni în BLAJ.

## CONVOCATOR.

P. T. Domnii acționari ai casei de economii »PATRIA« societate pe acțiuni se invită cu onoare — în sensul §. 14 și următorii din statute — la a XXVIII-a (douăzeci și opta) adunare generală ordinară, care se va ține în Blaj la 14 Februar st. n. a. c. după amiază la 4 ore în localul institutului.

## Obiectele sunt:

1. Esmiterea unei comisiuni pentru constatarea acțiilor depuse, numirea unui notar și a doi membrii pentru supraveghierea scrutiniului și verificarea procesului verbal.
2. Raportul direcțiunii, raportul comitetului de supraveghiere, bilanțul și darea absolutului, distribuirea profitului curat și a sumei destinate spre scopuri culturale și de binefacere și fixarea marcelor de prezență pe 1914.
3. Intregirea direcțiunii.
4. Alegerea comitetului de supraveghiere.

Domnii acționari, cari voiesc a participa la adunare, sunt rugați a-și depune la cassa institutului acțiunile și eventual documentul de plenipotență până în 13 Februar la 12 ore din zi.

Blaj, la 16 Ianuarie 1914.

„PATRIA“ cassă de economii, societate pe acțiuni.

Direcțiunea.

## Raportul comitetului de supraveghiere.

## Onorată adunare generală!

Comitetul de supraveghiere, — conform îndatoririi ce-i revine, — a scontrat în mai multe rânduri cassa institutului, efectele, obligațiunile hipotecare, împrumuturile pe amanet și a cercetat toate cărțile de comptabilitate.

De asemenea a examinat bilanțul pe 1913, și contul profitului și pierderilor, pe cari le-a găsit în consonanță cu registrele institutului. Tot astfel a constatat, că și împărțirea profitului curat s'a făcut în conformitate cu dispozițiile statutelor.

În urma acestora propune: aprobarea bilanțului pe 1913, și primirea proiectului relativ la împărțirea venitului curat, precum și darea absolutului, atât pentru direcțiune, cât și pentru comitetul de supraveghiere.

Blaj, la 16 Ianuarie 1914.

Comitetul de supraveghiere.

## Bilanțul pe anul

### Conto bilanț.

Active.	Készpénz:	Vagyon.
Cassa:	Pénztár maradvány . . .	145.105·37 C
Numărar . . . . .	Folyó-, Giro és csekkszámła . . .	1.987·46 » 147.092·83
Cto Curent, Giro și Cheque	Értékpapírok . . . . .	413.119 80 »
Efecte . . . . .	Különféle bankrészvény . . .	55.000·— »
Acții dela diverse bănci . . .	Nyugdíjalap értékpapirjai . . .	95.864·— » 563.983·80
Efectele fondului de penziune	Váltókölcson . . . . .	3.050.573·— »
Cambii . . . . .	Jelzálogilag bizt. váltók . . .	514.007·— » 3.564.580·—
Cambii cu acoperire hipotecară	Jelzálog kölcsönök . . . . .	» 1.249.375·—
Împrumuturi hipotecare . . .	Kézizálog kölcsönök . . . . .	» 90.261·—
» pe amanete . . . . .	Az intézet házai . . . . .	» 110.000·—
Casele institutului . . . . .	Butorzat . . . . .	» 3.000·—
Mobilier . . . . .	Előlegezett perköltségek . . .	» 3.208·50
Spese de proces anticipate . . .	Óvatolási költségek . . . . .	» 252·80
Spese de protest . . . . .		
		5,731.753·93

### Conto Profit și Perdere.

Eșite.	Kiadás.	
Interese:	Kamatok:	
după depuneri . . . . .	betéti kamatok . . . . .	163.049·50 C
de reescompt . . . . .	visszleszámitolási kamatok . . .	73.611·13 » 236.660·63
Spese:	Költségek:	
salare . . . . .	fizetések . . . . .	28.820·— »
marce de prezență . . . . .	jelenlétijegyek . . . . .	3.140·— »
spese curente . . . . .	fenntartási költségek . . . . .	2.772·58 »
porto postal . . . . .	postabér . . . . .	1.708·76 » 36.441·34
Contribuțiune:	Adó:	
directă . . . . .	egyenes adó . . . . .	32.045·98 »
după interese de depuneri,	betéti kamatok után . . . . .	16.304·95 » 48.350·93
Competință de timbru . . . . .	Bélyegilleték . . . . .	» 665·—
Profit curat . . . . .	Tiszta nyereség . . . . .	» 136.140·50
		458.258·40

Blaj, din ședința direcțiunii, ținută la 12 Ianuarie 1914.

I. Br. Hodosiu m. p.  
director executiv.

Constantin Pop m. p.  
revizor expert al »Solidarității«.

Victor M. m. p.  
prim-c

### M e m b r i i

Dr. I. Marcu m. p. E. Bianu m. p. I. M. Moldovanu m. p. S. P. Mateiu m. p. St. Popu m. p.  
președinte. vice-președinte.

S'a revăzut și aflat în consonanță cu cărțile

A. C. Domșa m. p.  
președinte.

Gavril Precup m. p.

Ioan Fodor m. p.  
Membrii comitetului

## al XXVIII-lea 1913.

### Mérlegszámla.

Pasive.	Teher.	
Capital societar . . . . .	Alaptőke . . . . .	550.000·— C
» din emisiunea IV-a . . . . .	» a IV-ik kibocsátásból . . . . .	150.910·— » 700.910·—
Fond de rezervă . . . . .	Tartalék-alap . . . . .	550.000·— »
» » » special . . . . .	Külön tartalék-alap . . . . .	170.000·— »
» » penziune . . . . .	Nyugdíjalap . . . . .	106.504·93 » 826.504·93
Depuneri spre fructificare . . .	Betétek . . . . .	» 3.289.929·57
Reescompt . . . . .	Visszleszámitolás . . . . .	» 652.656·—
Deposite . . . . .	Letétek . . . . .	» 19.959·42
Interese anticipate . . . . .	Előlegezett kamatok . . . . .	» 65.015·—
Creditori . . . . .	Hitelezők . . . . .	» 40.638·51
Profit curat . . . . .	Tiszta nyereség . . . . .	» 136.140·50
		5,731.753·93

### Nyereség és veszteség számla.

Intrate.	Bevétel.	
Interese:	Kamatok:	
după cambii . . . . .	váltókölcson kamat . . . . .	338.982·40 C
» împrumuturi hipotecari	jelzálogkölcson » . . . . .	74.501·59 »
» » pe amanet	kézizálogkölcson kamat . . . . .	5.896·56 »
» efecte . . . . .	értékpapir kamat . . . . .	27.397·60 » 446.778·15
Chirie . . . . .	Házbér . . . . .	» 6.450·—
Proviziune . . . . .	Jutalék . . . . .	» 5.030·25
		458.258·40

### d i r e c ț i u n i i :

I. F. Negrutiu m. p. Georgiu Barbatu n. p. Ianiu m. p. Dr. Solomon m. p.

purtate în ordine deplină. Blaj, la 16 Ia

Dr. O. Prie m. p.  
de supraveghiare.

u Ungurean m. p.